[2019] 10 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 616

ਐਸ.ਐਮ.ਟੀ. ਸੁਨੀਤਾ ਟੋਕਸ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 6339)

16 ਅਗਸਤ, 2019

[ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ ਅਤੇ ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ, 1988: ਧਾਰਾ .166-ਬੈਚਲਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗੁਣਕ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੀੜ੍ਹਤ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਪੇ ਹਨ - ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ, ਪੀੜ੍ਹਤ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਇੱਕ ਦੋਪਹੀਆ ਵਾਹਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਵਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ-ਦੋਪਹੀਆ ਵਾਹਨ ਸੜ੍ਹਕ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਟਰੱਕ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਿਆ - ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਹਾਦਸੇ ਵੇਲੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 21 ਸਾਲ ਸੀ - ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਆਮਦਨ ਰੁ.16246 ਸ਼ਾਮ . ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ 15 ਦਾ ਗੁਣਕ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਰੁ.7500 ਸ਼ਾਮ . - ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵੱਲੋਂ

ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ - ਹੱਥ ਮਿਲਾਓਃ ਗੁਣਾ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ

ਮ੍ਰਿਤਕ, ਅਤੇ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ-ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ 21 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਰਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਣਾ 18 ਹੋਵੇਗਾ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੰਕਲਪੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। 16, 246/- ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਐੱਮਏਸੀਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 7, 500/- ਮ੍ਰਿਤਕ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਅਤ ਤੈਰਾਕ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕਈ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਿੱਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੁਨਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ - ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਤ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 12, 000/- ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੰਕਲਪਿਕ ਆਮਦਨ ਦੇ 40% 'ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਐੱਮ. ਏ. ਸੀ. ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਆਜ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ

ਹੋਲਡਃ 1. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਨਿਰਭਰਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ। [ਪੈਰਾ 4] [621-ਡੀ]

ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਜੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿਪਿਨ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2015) 6 ਐਸਸੀਸੀ 347: [2015] 7 ਐਸਸੀਆਰ 207; ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2017) 16 ਐਸਸੀਸੀ 680; ਰਾਇਲ ਸੁੰਦਰਮ ਅਲਾਇੰਸ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮੰਡਲਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਗੌੜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2019) 5 ਐਸਸੀਸੀ 554-ਫਾਲੋ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2009) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 121: [2009] 5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 1098; ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਹੋਰ (2007) 10 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1: [2007] 8 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 237; ਰੇਸ਼ਮਾ ਕੁਮਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2013) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 65: [2013] 2 ਐੱਸਸੀਆਰ 706; ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਾਨੂ ਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2012) 11 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 738: [2012] 5 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 207; ਸੁਬੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਆਮ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਅਤੇ ਹੋਰ (2018) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 18: [2018] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 636-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ.

2. ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 21 ਸਾਲ ਸੀ, 18 ਦਾ ਗੁਣਾ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਰਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਅਤ ਤੈਰਾਕ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕਈ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਸਟੇਸ਼ਨ (ਸੈਂਟਰਲ ਸਕੂਲ) ਗੁੜ੍ਹਗਾਓਂ ਵਿਖੇ ਤੈਰਾਕੀ/ਜਿਮ ਸੈਂਟਰ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਹੁਨਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ @ਰੁ.ਦੀ ਸੰਕਲਪੀ ਆਮਦਨੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ. 12, 000/- ਸ਼ਾਮ . ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੰਕਲਪਿਕ ਆਮਦਨ ਦੇ 40% ਦੀ

ਦਰ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਐੱਮ. ਏ. ਸੀ. ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਆਜ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 4.8-4.11]

[624-ਈ-ਐਚ; 625-ਏ-ਬੀ]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2009] 5 ਐਸਸੀਆਰ 1098	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 3.1
[2007] 8 ਐਸਸੀਆਰ 237	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 3.3
[2013] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 706	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 4.2
[2012] 5 ਐਸਸੀਆਰ 207	ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 4.3
[2015] 7 ਐਸਸੀਆਰ 207	ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 4.4
[2018] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 636	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 4.5
(2017) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 680	ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 4.6

(2019) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 554 ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ ਪੈਰਾ 4.7

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2019 ਦਾ 6339.

2017 ਦੇ ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਏ ਨੰ.323 ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 01.08.2017 ਦੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ.

ਮਨੀਸ਼ ਮੈਨੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਨਜੀਤ ਚਾਵਲਾ, ਵਾਈ.ਆਰ. ਸ਼ਰਮਾ, ਓ.ਪੀ. ਮੈਨੀ, ਐਡ. ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ, ਐੱਫ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇ. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

1. ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਐੱਮਏਸੀ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 01.08.2017 ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਐਪ. ਨੰ. 2017 ਵਿੱਚ 323.

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਪਟਿਆਲਾ ਹਾਊਸ ਕੋਰਟ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ("ਐੱਮ. ਏ. ਸੀ. ਟੀ".) ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

2. ਜਿਸ ਤੱਥਾਤਮਕ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਉੱਠਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈਃ -

2.1. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ। ਪ੍ਰਦੀਪ ਟੋਕਸ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਅਤ ਤੈਰਾਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤੇ ਸਨ।

2.2. 11.05.2004 ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੀਪ ਟੋਕਸ ਕਰੋਲ ਬਾਗ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਅਪਰ ਰਿਜ ਰੋਡ 'ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੋ ਪਹੀਆ ਵਾਹਨ' ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸਵੇਰੇ 1:05 . 'ਤੇ, ਉਕਤ ਦੋਪਹੀਆ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਟੇਸ਼ਨਰੀ ਟਰੱਕ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਿਸ' ਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰ. ਐਚ.ਆਰ-51-ਜੀ.ਏ-0525, ਜੋ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਟਰੱਕ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਕੇਤਕ ਲਾਈਟਾਂ ਦੇ ਸੜਕ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਦੋਪਹੀਆ ਵਾਹਨ ਖੜ੍ਹੇ ਟਰੱਕ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੀਪ ਟੋਕਸ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪ੍ਰਦੀਪ ਟੋਕਸ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਵੇਲੇ 21 ਸਾਲ ਦੇ ਸਨ।

2.3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਐਮਏਸੀਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਹਾਊਸ ਕੋਰਟ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਅੱਗੇ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

2.4. ਐੱਮ. ਏ. ਸੀ. ਟੀ. ਨੇ ਮਿਤੀ 25.05.2009 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਰਾਹੀਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। 14,87,140/- ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ @7% ਪੀ.ਏ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ।

ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀਃ -

(i) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਆਮਦਨ @ਰੁ.ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 16, 246/- ਸ਼ਾਮ . ਫਿਊਚਰ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ @50% ਜੋੜ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ;

(ii) ਨਿੱਜੀ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ 50% ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੰਕਲਪਿਕ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬੈਚਲਰ ਸੀ;

(iii) ਐੱਮਏਸੀਟੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ 15 ਦਾ ਗੁਣਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ;

(iv) ਰੁਪਏ। 25, 000/- ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

(v) ਰੁਪਏ। 10, 000/- ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਸੰਘ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ;

(vi) ਰੁਪਏ। 5, 000/- ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

2.5. ਉਪਰੋਕਤ ਅਵਾਰਡ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਐੱਮ. ਏ. ਸੀ. ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਐਪ. ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2017 ਦੀ ਧਾਰਾ 323। ਜਵਾਬਦੇਹ-ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਰਾਸ ਅਪੀਲ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 01.08.2017 ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਕਲੇਮੈਂਟਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐੱਮ. ਏ. ਸੀ. ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 9,25,000/- ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਤਹਿਤ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾਃ

(i) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਆਮਦਨ @ਰੁ. ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 7, 500/- ਸ਼ਾਮ .

(ii) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੰਕਲਪੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ 50% ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਨਿੱਜੀ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਇੱਕ ਬੈਚਲਰ ਸੀ;

(iii) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ 15 ਦਾ ਗੁਣਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

(iv) ਰੁਪਏ। 2,00,000/- ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

(v) ਰੁਪਏ। 50, 000/- ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

3. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

3.1. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਐੱਮਏਸੀਟੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ 15 ਦਾ ਗਲਤ ਗੁਣਾ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਾਰਣੀ ਅਨੁਸਾਰ 18 ਦਾ ਗੁਣਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

---

[1] (2009) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 121.

3.2. ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ @7,500/- ਸ਼ਾਮ . ਦੀ ਸੰਕਲਪੀ ਆਮਦਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

3.3. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 15 ਦੇ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸਨ, ਨਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਜੋ ਬੈਚਲਰ ਸੀ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਨਿਊ ਇੰਡੀਆ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪਾਠਕ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਣਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੜਕੇ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਕਿ ਕੀ ਬੈਚਲਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਗੁਣਕ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ, ਜਾਂ ਮਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਗਿਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਰੈੱਸ ਇੰਟੈਗਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਨਿਰਭਰਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ।

4.1. ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿਃ

"19. ... ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਕੈਰੀਅਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਚਿਤ ਗੁਣਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਜੀਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਲਈ। ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅਭੁੱਲ

ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਗੁਣਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਰਣੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਟੇਬਲ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਣਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

4.2. ਰੇਸ਼ਮਾ ਕੁਮਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"36. ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 166 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕਵਾਇਦ ਨੂੰ ਸਰਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ 2009 (6) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 121 ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੌਤ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ (ਏ) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ; (ਬੀ) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ; ਅਤੇ (ਸੀ) ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ (i) ਆਮਦਨ' ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਾਧੇ/ਕਟੌਤੀਆਂ; (ii) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਟੌਤੀਆਂ; ਅਤੇ (iii) ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੁਣਕ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ' ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ 2009 (6) ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 121 ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

---

[2] (2007) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1.

(2013) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 65.

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

4.3. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਾਨੂ ਸ਼ਾਲੀ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਐਂਡ ਅਦਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗੁਣਕ ਦੀ ਚੋਣ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਨਿਰਭਰਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਸ਼ਰਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵੱਖਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਰਭਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

4.4. ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਜੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿਪਿਨ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਗੁਣਕ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਦੀ ਉਮਰ' ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 'ਤੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੇਸ਼ਮਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਗੁਣਕ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੇਸ਼ਮਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 36 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿਃ

"11. ਬਾਕੀ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਗੁਣਕ ਉੱਤੇ ਹੈ।

ਸੰਤੋਸ਼ ਦੇਵੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 13 ਨੂੰ ਗੁਣਕ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਗੁਣਕ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ' ਤੇ, ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਪਰ ਰੇਸ਼ਮਾ ਕੁਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। (ਸੁਪਰਾ). ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੁਣਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ

---

[3] (2012) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 738.

(2015) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 347.

ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਰਹੇਗੀ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਔਸਤ ਆਦਿ ਦੀ ਉਮਰ ਵੀ ਲਈ ਜਾਣੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

4.5. ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਜੈਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੁਬੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਆਮ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ।

4.6. ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਰੇਸ਼ਮਾ ਕੁਮਾਰੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾਃ

"59.7. ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਅਧਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

4.7. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਰਾਇਲ ਸੁੰਦਰਮ ਅਲਾਇੰਸ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮੰਡਲਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਗੌੜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦਾ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਕਿ ਕੀ ਬੈਚਲਰ ਦੇ ਮੋਟਰ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ, ਜਾਂ ਆਸ਼ਰਿਤਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਗੁਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

---

[4] (2018) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 18.

(2017) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 680.

(2019) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 554

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੰਨਾ ਲਾਲ ਜੈਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। (ਸੁਪਰਾ).

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੂਬੇ ਸਿੰਘ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। (ਸੁਪਰਾ). ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਆਰੀ ਫਾਰਮੂਲਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਰ ਹਨ, ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਿਰਭਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜੀ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੁਣਕ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਿਆਹੁਤਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬੈਚਲਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲਝਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

4.8. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 21 ਸਾਲ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ 18 ਦਾ ਗੁਣਾ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਰਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਸੀ।

4.9. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੰਕਲਪੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। 16, 246/- ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਮਏਸੀਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 7, 500/- ਮ੍ਰਿਤਕ ਇੱਕ ਸਿੱਖਿਅਤ ਤੈਰਾਕ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕਈ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਸਟੇਸ਼ਨ (ਸੈਂਟਰਲ ਸਕੂਲ) ਗੁੜਗਾਓਂ ਵਿਖੇ ਤੈਰਾਕੀ/ਜਿਮ ਸੈਂਟਰ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਹੁਨਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮ੍ਰਿਤਕ @ਰੁ. ਦੀ ਸੰਕਲਪੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। 12, 000/- ਸ਼ਾਮ .

4.10. ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੰਕਲਪਿਕ ਆਮਦਨ ਦੇ 40% ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ।

(ਸੁਪਰਾ).

4.11. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਐੱਮ. ਏ. ਸੀ. ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਆਜ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

5. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈਃ

6. ਜਵਾਬਦੇਹ-ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 11,39,400/- ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 1 ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ.

ਵਧੀ ਹੋਈ ਰਕਮ 'ਤੇ ਸਧਾਰਨ ਵਿਆਜ @7% ਪੀ.ਏ. ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ

ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਸਭ ਕੁਝ ਬਕਾਇਆ ਹੈ

ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra
Advocate